

470.

K o n w e n c j a

polsko-niemiecka w sprawie uregulowania stosunków granicznych, podpisana w Poznaniu dnia 27 stycznia 1926 r.

(Ratyfikowana zgodnie z ustawą z dnia 16 lutego 1927 r.—Dz. U. R. P. № 22, poz. 167).

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
M Y, I G N A C Y M O Ś C I C K I,
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

Dnia dwudziestego siódmego stycznia tysiąc dziewięćset dwudziestego szóstego roku podpisana została w Poznaniu pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Rzeszy Niemieckiej Konwencja w sprawie uregulowania stosunków granicznych wraz z Protokołem Końcowym i Protokołem Dodatkowym o następującem brzmieniu dosłownem:

Konwencja polsko-niemiecka w sprawie uregulowania stosunków granicznych.

Po ukończeniu prac przez polsko-niemiecką Komisję Graniczną, powołaną na mocy ustępu 4 artykułu 87 Traktatu Pokoju między Mocarstwami Sprzymierzonymi i Stowarzyszonymi a Niemcami, podpisanego w Wersalu dnia 28 czerwca 1919 r.,

P O L S K A

z jednej strony

a

N I E M C Y

z drugiej,

pragnąc uregulować stosunki graniczne związane z rozgraniczeniem, postanowiły zawrzeć Konwencję, stosując się do postanowień artykułów V, VI Protokołu Końcowego Komisji Granicznej z dnia 18 października 1924 r. Wobec tego obustronni Pełnomocnicy, a mianowicie:

ze strony Polski

p. Maciej Koczorowski

ze strony Niemiec

p. Poseł Dr. Paweł Eckardt

po wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, uzgodnili następujące postanowienia:

Rozdział I.

Ustalenie i stwierdzenie granicy państwowej.

Artykuł 1.

1. Granica Państwowa pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką została na miejscu ustalona, oznaczona i wymierzona przez Komisję Graniczną, zwołaną na mocy ustępu 4 artykułu 87 Traktatu Pokoju między Mocarstwami Sprzymierzo-

Polnisch-Deutscher Vertrag zur Regelung der Grenzverhältnisse.

Nachdem die polnisch-deutsche Grenzfestsetzungskommission, die auf Grund des Artikel 87 Absatz 4 des Vertrages von Versailles zwischen den Alliierten und Assoziierten Mächten und Deutschland vom 28. Juni 1919 zusammengetreten war, ihre Arbeiten beendet hat, sind

P O L E N

einerseits

und

D E U T S C H L A N D

andererseits,

in dem Bestreben, die auf die Grenzziehung bezüglichen Fragen zu regeln, übereingekommen, entsprechend den Bestimmungen der Artikel V, VI des Schlussprotokolls der Grenzfestsetzungskommission vom 18. Oktober 1924 einen Vertrag zu schliessen. Demzufolge haben sich die beiderseitigen Bevollmächtigten, nämlich

für Polen:

Herr Maciej Koczorowski,

für Deutschland:

der Gesandte Herr Dr. Paul Eckardt

nach Vorlegung ihrer in guter und Gehöriger Form befundenen Vollmachten über die folgenden Bestimmungen geeinigt:

Abschnitt I.

Festsetzung und Beurkundung der Staatsgrenze.

Artikel 1.

1. Die Staatsgrenze zwischen Polen und Deutschland ist von der Grenzfestsetzungskommission, die gemäss Artikel 87 Absatz 4 des Vertrages von Versailles zwischen den Alliierten und Assoziierten Mächten und Deutschland vom 28. Juni 1919 zusammenge-

nemi i Stowarzyszonemi a Niemcami, podpisanego w Wersalu dnia 28 czerwca 1919 r. Granica ta w myśl postanowień punktu I Protokołu Dodatkowego a) do Protokołu Końcowego Komisji Granicznej z dnia 18 października 1924 r. stanowi rozgraniczenie suwerenności państwowej pomiędzy obu Państwami kontraktującymi.

2. Dokumenty, wskazujące linię graniczną, są wyszczególnione w Protokole Końcowym, wymienionym w ustępie 1 niniejszego artykułu.

3. Wymienione w ustępie 2 dokumenty wskazują również linię graniczną na mostach i szluzach granicznych.

4. Linja graniczna ustalona i wykazana w dokumentach oznacza również rozgraniczenie suwerenności państwowej pod ziemią i w powietrzu.

Zat. 5. Protokół Końcowy, wymieniony w ustępie 1, 1—3 wraz z Protokołami Dodatkowymi a) i b) jest dołączony do niniejszej Konwencji.

Rozdział II.

Oznaczenie, zabezpieczenie i utrzymanie granicy.

Artykuł 2.

1. Granica oznaczona jest na miejscu wspólnymi znakami granicznymi, o ile nie stanowi jej linja środkowa dróg lub o ile nie jest ona oznaczona rowami, wodami bieżącymi i innymi wodami.

2. Tam, gdzie granica państwowa oznaczona jest wspólnymi znakami granicznymi (kamieniami, słupami, kopcami i t. d.), biegnie ona w prostej linii od środka jednego znaku granicznego do środka następnego znaku granicznego. Kamienie graniczne i słupy graniczne, zaopatrzone w numery bieżące i początkowe litery nazw obu Państw, służą do oznaczenia granicy suwerenności państwowej obu Państw.

3. Przy drogach i biegach wodnych, wyszczególnionych w ustępie 1, zabezpieczono granicę państwową znakami, ustawionymi naprzemiennie na terytorjum jednej lub drugiej Strony. Kamienie graniczne lub słupy graniczne oznaczone są początkową literą tego z obu Państw, zawierających Konwencję, na którego terytorjum są ustawione.

Artykuł 3.

1. Drogi, o których mowa w ustępie 1 artykułu 2, uważa się w niniejszej Konwencji jako drogi graniczne w myśl postanowień III Protokołu Dodatkowego a) do Protokołu Końcowego z dnia 18 października 1924 r. Linja środkowa dróg granicznych stanowi granicę suwerenności państwowej obu Państw kontraktujących.

2. Rowy, o których mowa w ustępie 1 artykułu 2, służą tylko do oznaczenia granicy, nie zaś do odpływu wód. Określone są one w niniejszej Konwencji jako rowy graniczne. Rowy, służące równocześnie do odpływu wód, uważane są za wody bieżące w myśl następujących postanowień.

3. Wody bieżące, o których mowa w ustępie 1 artykułu 2, określa się w niniejszej Konwencji jako

treten war, an Ort und Stelle festgesetzt, vermarktet und aufgemessen worden. Diese Grenze bildet gemäss der Bestimmung unter I des Zusatzprotokolls a) zu dem Schlussprotokoll der Grenzfestsetzungskommission vom 18. Oktober 1924 die Hoheitsgrenze zwischen den vertragschliessenden Staaten.

2. Die den Grenzverlauf nachweisenden Urkunden sind in dem im Absatz 1 dieses Artikels erwähnten Schlussprotokoll aufgeführt.

3. Die im Absatz 2 bezeichneten Urkunden weisen auch den Verlauf der Grenze auf den Grenzbrücken und -schleusen nach.

4. Die festgelegte und in den Urkunden nachgewiesene Grenzlinie bestimmt auch die Abgrenzung des Hoheitsgebiets unter der Erde und in der Luft. Anlage 5. Das im Absatz 1 erwähnte Schlussprotokoll nebst den Zusatzprotokollen a) und b) ist diesem Verträge beigelegt.

Abschnitt II.

Kennzeichnung, Sicherstellung und Unterhaltung der Grenze.

Artikel 2.

1. Die Grenze wird durch gemeinschaftliche Grenzzeichen örtlich gekennzeichnet, soweit sie nicht durch die Mittellinie von Wegen gebildet wird oder durch Gräben, Wasserläufe und sonstige Gewässer bezeichnet ist.

2. Wo die Grenze durch gemeinschaftliche Grenzzeichen (Steine, Pfähle, Hügel usw.) vermarktet ist, verläuft sie in gerader Linie von dem Mittelpunkt eines Grenzzeichens zu dem Mittelpunkt des nächstfolgenden Grenzzeichens. Die mit fortlaufenden Nummern versehenen, die Anfangsbuchstaben beider Staaten tragenden Grenzsteine oder -pfähle dienen der Bezeichnung der Grenze der Staatshoheit der beiden Staaten.

3. An den im Absatz 1 erwähnten Wegen und Wasserläufen ist die Staatsgrenze durch Grenzzeichen versichert, die abwechselnd in dem Gebiete des einen oder des anderen Teiles stehen. Die Grenzsteine oder -pfähle tragen den Anfangsbuchstaben desjenigen der beiden vertragschliessenden Staaten, in dessen Gebiete sie aufgestellt sind.

Artikel 3.

1. Die im Artikel 2 Absatz 1 erwähnten Wege werden in diesem Verträge gemäss der Bestimmung unter III des Zusatzprotokolls a) zum Schlussprotokoll vom 18. Oktober 1924 als Grenzwege bezeichnet. Die Mittellinie der Grenzwege gilt als Hoheitsgrenze zwischen den vertragschliessenden Staaten.

2. Die im Artikel 2 Absatz 1 erwähnten Gräben sind solche, die nur zur Kennzeichnung der Grenze und nicht der Vorflut dienen. Sie werden in diesem Abkommen als Grenzgräben bezeichnet. Gräben, die zugleich der Vorflut dienen, gelten im Sinne der nachfolgenden Bestimmungen als Wasserläufe.

3. Die im Artikel 2 Absatz 1 erwähnten Wasserläufe werden in diesem Verträge, als Grenzwas-

graniczne wody bieżące. Na granicznych żeglownych wodach bieżących granicę suwerenności państwowej tworzy środek ich głównego koryta żeglownego. Na pozostałych bieżących wodach granicznych tworzy granicę suwerenności państwowej linja środkowa biegu wody przy zwykłym jej poziomie, stosownie do postanowień punktu II wyżej wymienionego Protokołu Dodatkowego a). Za zwykły poziom wody uważa się taki poziom, który w ostatnich dziesięciu latach był równą ilość dni przekraczany, jak i nieosiągany.

4. Inne wody, o których mowa w ustępie 1 artykułu 2, oznaczają się w tej Konwencji jako wody graniczne. Bieg linii suwerenności państwowej na tych wodach został uwidoczniiony w dokumentach, wymienionych w artykule 1.

Artykuł 4.

W myśl postanowienia części II ustępu 2 Protokołu Dodatkowego a) do Protokołu Końcowego z 18 października 1924 r., linja graniczna przystosowuje się do stopniowych i naturalnych zmian bieżących wód granicznych, w razie nagłej i znacznej zmiany biegu wody, granicę suwerenności państwowej aż do zawarcia ostatecznego porozumienia Państw kontraktujących stanowi ta linja, która była środkową przed zmianą. Porozumienie takie zastrzega się również na wypadek zmian przebiegu linii granicznej, spowodowanych siłą wyższą albo przez roboty górnicze.

Artykuł 5.

Zabezpieczenie i utrzymanie granicy powierza się ze strony polskiej starostom, ze strony niemieckiej pruskim landratom w obrębie ich okręgów. Władze te będą się ze sobą bezpośrednio porozumiewały celem wykonania powierzonych im zadań.

Artykuł 6.

1. O ile wyszczególnione w artykule 5 zadania nie mogą być załatwione drogą wzajemnego porozumienia się właściwych władz, rozstrzygać mają Komisje Mieszane. Składają się one z trzech polskich i trzech niemieckich członków. Członkowie Komisji oraz równa liczba ich zastępców będą mianowani przez władze centralne obu Państw kontraktujących lub przez organa przez nie do tego powołane. Obie strony Komisji mają prawo powoływać rzeczoznawców z głosem doradczym.

2. Biorąc pod uwagę odcinki I—V i A—O, ustalone w dokumentach Komisji Granicznej, tworzy się dla prac Komisji Mieszanych pięć odcinków, a mianowicie:

1. odcinek, odpowiadający odcinkowi granicznemu V;
2. odcinek, odpowiadający odcinkom granicznym I, II, III, IV;
3. odcinek, odpowiadający odcinkom granicznym A, B, C, D;
4. odcinek, odpowiadający odcinkom granicznym E, F, G, H, J, K;

serläufe bezeichnet. In schiffbaren Grenzwasserläufen bildet die Mittellinie der Hauptfahrrinne die Hoheitsgrenze. In den übrigen Grenzwasserläufen bildet die Mittellinie des Wasserlaufs bei gewöhnlichem Wasserstand entsprechend der Bestimmung unter II Absatz 1 des oben erwähnten Zusatzprotokolls a) die Hoheitsgrenze. Als gewöhnlicher Wasserstand gilt der Wasserstand, der im Verlaufe der letzten 10 Jahre an ebenso viel Tagen überschritten wie nicht erreicht wird.

4. Die im Absatz 1 des Artikel 2 erwähnten sonstigen Gewässer werden in diesem Verträge als Grenzgewässer bezeichnet. Der Verlauf der Hoheitsgrenze auf diesen ist aus den im Artikel 1 angeführten Urkunden ersichtlich.

Artikel 4.

Gemäss der Bestimmung unter II Absatz 2 des Zusatzprotokolls a) zum Schlussprotokoll vom 18. Oktober 1924 folgt die Grenze den Grenzwasserläufen in ihren allmählichen und natürlichen Veränderungen; ändert sich ein Wasserlauf plötzlich und beträchtlich, so bildet die vor der Änderung vorhanden gewesene Mittellinie die Hoheitsgrenze bis zum Abschluss einer endgültigen Vereinbarung zwischen den vertragschliessenden Staaten. Eine solche Vereinbarung bleibt auch für den Fall vorbehalten, dass in anderer Weise durch höhere Gewalt oder infolge Bergbaubetriebes eine Änderung des Grenzverlaufs eintreten sollte.

Artikel 5.

Mit der Sicherstellung und Unterhaltung der Grenze werden polnischerseits die Starosten und deutscherseits die preussischen Landräte beauftragt. Diese Behörden treten zur Ausführung ihrer Aufgaben unmittelbar miteinander in Verbindung.

Artikel 6.

1. Soweit die im Artikel 5 bezeichneten Aufgaben durch ein Einvernehmen der zuständigen Behörden ihre Erledigung nicht finden können, entscheiden gemischte Ausschüsse. Diese setzen sich aus je drei polnischen und drei deutschen Mitgliedern zusammen. Die Ausschussmitglieder sowie die gleiche Anzahl von Stellvertretern werden von den Zentralbehörden der beiden vertragschliessenden Staaten oder von den durch diese zu bestimmenden Stellen ernannt. Beide Teile der Ausschüsse haben das Recht, Sachverständige mit beratender Stimme zu berufen.

2. Für die Tätigkeit der gemischten Ausschüsse werden unter Zugrundelegung der in den Urkunden der Grenzfestsetzungskommission festgelegten Grenzabschnitte I—V und A—O fünf Abschnitte gebildet, und zwar:

1. Abschnitt, bestehend aus dem Grenzabschnitt V;
2. Abschnitt, bestehend aus den Grenzabschnitten I, II, III, IV;
3. Abschnitt, bestehend aus den Grenzabschnitten A, B, C, D;
4. Abschnitt, bestehend aus den Grenzabschnitten E, F, G, H, J, K;

5. odcinek, odpowiadający odcinkom granicznym L, M, N, O.

Dla każdego odcinka tworzy się osobną Komisję.

3. Komisje ustalają same swój regulamin, przewodnictwo w każdej Komisji obejmuje z roku na rok naprzemian delegat polski i niemiecki. W pierwszym roku rozstrzyga o przewodnictwie los.

4. Komisję zwołuje w miarę potrzeby przewodniczący, wyznaczając jednocześnie termin i miejsce zebrania. Każda Komisja winna zbierać się naprzemian raz na terytorjum jednego, raz na drugiego Państwa. Z obrad Komisji spisuje się w obu językach protokoły, z których obydwie Rządy otrzymują po jednym egzemplarzu.

5. O ile w niniejszej Konwencji nie postanowiono inaczej, uchwały Komisji zapadają większością dwu trzecich głosów. Do powzięcia uchwał konieczna jest obecność wszystkich członków lub ich zastępców. Sprawa, co do której Komisja powzięła uchwałę, może być przedmiotem nowej uchwały tej samej Komisji tylko wtenczas, gdy wszyscy jej członkowie lub ich zastępcy zgodzą się na ponowne obrady.

6. Sprawy, co do których Komisja Mieszana nie dojdzie do porozumienia, mogą być skierowane na drogę dyplomatyczną.

Artykuł 7.

1. Państwa kontraktujące zobowiązują się utrzymywać granicę na całej jej długości w stanie widocznym.

2. W odległości mniejszej niż pięć metrów po obu stronach linii granicznej, wolno wznosić nowe budowle jedynie za zgodą Komisji Mieszanej, przewidzianej w artykule 6. Zgody tej nie wymaga się jednak przy wznoszeniu budowli, przeznaczonych dla urzędników lub funkcjonariuszy, którym zlecono dozór lub utrzymanie granicy, tudzież przy stawianiu lekkich ogrodzeń. Takie budynki i ogrodzenia wolno stawiać już w odległości jednego metra od linii granicznej. Przy granicznych wodach biejących należy tę odległość liczyć od najbliższego brzegu.

3. Tam, gdzie granica biegnie lasami lub zaroślami, należy po obu stronach linii granicznej stale oczyszczać z drzew i zarośli pas ziemi szerokości jednego metra z każdej strony.

Artykuł 8.

Państwa kontraktujące zobowiązują się chronić znaki graniczne i inne urządzenia graniczne przed usunięciem lub uszkodzeniem z niedopatrzania lub z rozmysłu. Ochronie ich podlegają również skarpy i koryta granicznych wód biejących oraz innych wód granicznych.

5. Abschnitt, bestehend aus den Grenzabschnitten L, M, N, O.

Für jeden Abschnitt wird ein besonderer Ausschuss gebildet.

3. Die Ausschüsse stellen selbst ihre Geschäftsordnung auf. Den Vorsitz in jedem Ausschuss führt abwechselnd Jahr um Jahr ein polnischer und ein deutscher Vertreter. Im ersten Jahre entscheidet über den Vorsitz das Los.

4. Die Einberufung der Ausschüsse erfolgt unter Angabe von Zeit und Ort des Zusammentretens nach Bedarf durch den Vorsitzenden. Jeder Ausschuss soll abwechselnd in dem Gebiete des einen und in dem des anderen Staates zusammentreten. Über die Sitzungen der Ausschüsse sind Verhandlungsniederschriften in beiden Sprachen zu fertigen, von denen jede der beiden Regierungen eine Ausfertigung erhält.

5. Die Entschliessungen der Ausschüsse erfolgen, soweit in diesem Verträge nichts anderes bestimmt ist, mit zwei Drittel Stimmenmehrheit. Zur Beschlussfassung ist die Anwesenheit sämtlicher Mitglieder oder deren Stellvertreter erforderlich. Eine Angelegenheit, über die ein Ausschuss entschieden hat, darf den Gegenstand einer neuen Beschlussfassung desselben Ausschusses nur dann bilden, wenn sämtliche Mitglieder oder deren Stellvertreter einer nochmaligen Beratung zustimmen.

6. Angelegenheiten, in denen ein gemischter Ausschuss zu keiner Entscheidung kommt, können auf den diplomatischen Weg geleitet werden.

Artikel 7.

1. Die vertragschliessenden Staaten verpflichten sich, die Grenzlinie in ihrer gesamten Ausdehnung übersichtlich zu halten.

2. Neue Bauwerke dürfen in einem Abstand von weniger als fünf Meter beiderseits der Grenzlinie nur mit Zustimmung der im Artikel 6 vorgesehenen Ausschüsse errichtet werden. Dieser Zustimmung bedarf es nicht bei der Errichtung von Gebäuden, die für die mit der Beaufsichtigung oder Unterhaltung der Grenze beauftragten Beamten und Angestellten bestimmt sind, sowie bei der Errichtung leichter Einzäunungen. Solche Gebäude und Einzäunungen dürfen bis auf einen Meter an die Grenzlinie herangerückt werden. Bei Grenzwasserläufen sind die Abstände von dem nächstgelegenen Uferrande zu berechnen.

3. Wo die Grenze durch Waldungen oder Gebüsch verläuft, muss beiderseits der Grenzlinie ein Geländestreifen von je einem Meter Breite dauernd von Bäumen und Sträuchern ausgelichtet gehalten werden.

Artikel 8.

Die vertragschliessenden Staaten verpflichten sich, die Grenzzeichen und sonstigen Grenz Einrichtungen gegen fahrlässige oder vorsätzliche Beseitigung oder Beschädigung zu schützen. Entsprechendes gilt für die Böschungen und das Bett der Grenzwasserläufe und Grenzgewässer.

Artykuł 9.

Urzednicy państwowi, pełniący służbę w pobliżu granicy, powinni baczyć na utrzymanie linii granicznej oraz donosić władzom, wymienionym w artykule 5, o uszkodzeniach granicy i brakach w jej oznaczeniu.

Artykuł 10.

1. Osoby urzędowe, którym zlecono utrzymanie granicy, oraz towarzyszący im robotnicy mają prawo swobodnego poruszania się na granicy i przekraczania jej, o ile wykonywanie ich czynności tego wymaga, przyczem wolno im zabierać ze sobą, bez obowiązku zgłaszania się w urzędzie celnym, potrzebne do wykonania czynności narzędzia oraz instrumenty z obowiązkiem zabrania ich zpowrotem, jak również potrzebną dzienną rację żywnościową. Wyżej wymienieni urzednicy winni być zaopatrzeni w legitymacje, wystawione w obu językach, stwierdzające urzędowe stanowisko okaziciela oraz rodzaj zleconej mu czynności służbowej. Powyższe legitymacje, wystawione przez władze wymienione w artykule 5, winny być okazane na żądanie organów dozoru granicznego. W razie zatrudnienia robotników wystarcza, jeżeli w legitymacji kierownika prac podana jest liczba towarzyszących mu robotników. Robotnicy winni nosić na lewym rękawie białe opaski, zaopatrzone w bieżące numery. Postanowienia powyższe dotyczą również osób, którym zlecono wykonanie urzędowych pomiarów na granicy.

2. Jeżeli jedna ze Stron ma wykonywać prace konserwacyjne lub pomiarowe, przy których, w myśl postanowień niniejszej Konwencji, koniecznym jest przekraczanie granicy przez urzedników lub robotników, władze wymienione w artykule 5 winny się nawzajem o tem zawiadamiać, o ile możliwości na sześć dni przed rozpoczęciem robót.

3. Poza osobami, wymienionymi w ustępie 1, oraz członkami Komisji, przewidzianej w artykule 6, lub ich zastępcami, jako też poza powołanymi przez tę Komisję rzeczoznawcami, wzbroniony jest dostęp do kopców, rowów i miedz granicznych.

Artykuł 11.

1. Każde z Państw kontraktujących utrzymuje znaki graniczne, znajdujące się w całości na jego terytorjum.

2. Utrzymanie wspólnych znaków granicznych oraz odcinków granicy, leżących pomiędzy temi znakami zostaje uregulowane z zastrzeżeniem postanowień artykułów 15, 16 w sposób następujący:

Polska utrzymuje znaki graniczne, oznaczone numerami parzystymi i przyległe do nich odcinki linii granicznej w kierunku znaku, zaopatrzonego w numer wyższy, Niemcy zaś utrzymują znaki graniczne o numerach nieparzystych i przyległe do nich odcinki linii granicznej aż do sąsiedniego znaku o numerze wyższym.

Artikel 9.

Die staatlichen Beamten, die in der Nähe der Grenze Dienst tun, haben über die Erhaltung der Grenze zu wachen, und Grenzbeschädigungen sowie Mängel der Vermarkung den im Artikel 5 bezeichneten Behörden anzuzeigen.

Artikel 10.

1. Die mit der Unterhaltung der Grenze betrauten beamteten Personen und die sie begleitenden Arbeiter dürfen die Grenze, soweit es zur Ausübung ihrer Tätigkeit erforderlich ist, frei begehen und überschreiten. Dabei dürfen sie, ohne deswegen zur Vorführung beim Zollamt verpflichtet zu sein, frei von Zöllen und Abgaben zur Ausführung ihrer Aufgaben erforderliche gebrauchte Geräte und Instrumente unter der Bedingung der Wiedermitnahme bei der Rückkehr sowie ihren Mundvorrat mit sich führen. Die oben erwähnten beamteten Personen müssen mit Ausweisen versehen sein, die in beiden Sprachen die dienstliche Stellung des Inhabers und den dienstlichen Auftrag enthalten. Diese Ausweise werden von den im Artikel 5 bezeichneten Behörden ausgestellt und sind auf Verlangen der Grenzorgane vorzuzeigen. Werden Arbeiter beschäftigt, so genügt es, wenn in dem Ausweis des Leiters der Arbeiten die Anzahl der ihn begleitenden Arbeiter angegeben ist. Die Arbeiter müssen mit weissen fortlaufend nummerierten Binden am linken Arme versehen sein. Das Vorstehende gilt auch für die mit der Ausführung von amtlichen Vermessungsarbeiten an der Grenze beauftragten Personen.

2. Von der Vornahme der Arbeiten zur Unterhaltung der Grenze, sowie von Vermessungsarbeiten, bei denen ein Überschreiten der Grenze durch beamtete Personen oder Arbeiter erforderlich ist, haben sich die im Artikel 5 bezeichneten Behörden gegenseitig, und zwar möglichst sechs Tage vor dem Beginne der Arbeiten zu benachrichtigen.

3. Andere Personen als die im Absatz 1 aufgeführten oder die Mitglieder und Stellvertreter der im Artikel 6 vorgesehenen Ausschüsse sowie die von diesen berufenen Sachverständigen dürfen die Grenzgräben sowie die Grenzhügel und Grenzraine nicht betreten.

Artikel 11.

1. Jeder der vertragschliessenden Staaten unterhält die ganz auf seinem Gebiete stehenden Grenzzeichen.

2. Die Unterhaltung der gemeinsamen Grenzzeichen und der zwischen ihnen liegenden Grenzstrecken wird vorbehaltlich der Bestimmungen in den Artikeln 15, 16 wie folgt geregelt:

Polen obliegt die Unterhaltung der Grenzzeichen mit geraden Nummern und des Teiles der Grenzstrecke zwischen den Grenzzeichen mit geraden Nummern bis zu den Grenzzeichen mit den nächst höheren Nummern, Deutschland obliegt die Unterhaltung der Grenzzeichen mit ungeraden Nummern und des Teiles der Grenzstrecke zwischen den Grenzzeichen mit ungeraden Nummern bis zu den Grenzzeichen mit den nächst höheren Nummern.

Artykuł 12.

1. Brakujące lub też z właściwego miejsca przesunięte znaki graniczne winny być przywrócone drogą porozumienia pomiędzy władzami, wymienionymi w artykule 5, pod kierunkiem obustronnych urzędników mierniczych zgodnie z dokumentami granicznymi. Właściwe oznaczenie przywróconego punktu granicznego musi być wykazane w specjalnym szkicu polowym.

2. Jeżeli z przyczyn szczególnych nie można znaku granicznego pozostawić na dotychczasowym miejscu lub jeżeli w razie usunięcia znak taki nie może być przywrócony, obustronni urzędnicy mierniczy winni wybrać stosowne nowe miejsce znaku z uwzględnieniem miejscowych warunków. Pomiar nowego punktu następuje w ramach sieci poligonalnej i pomiarowej, która służyła do ustalenia granicy.

3. O ile zajdzie potrzeba uzupełnienia oznaczenia granicy przez ustawienie nowych znaków granicznych, winno to nastąpić w porozumieniu władz, wymienionych w artykule 5, i za zgodą Komisji, przewidzianych w artykule 6.

4. Umieszczenie lub zmiana znaków, służących do rozgraniczenia własności, dozwolone jest na linii granicznej tylko za zezwoleniem władz, wymienionych w artykule 5.

Artykuł 13.

Co dziesięć lat, po raz pierwszy w roku 1935, w czasie od początku maja do końca września, po uprzednim wzajemnym porozumieniu się władz, wymienionych w artykule 5, odbywa się w każdym obwodzie administracyjnym wspólny obchód granicy przez obustronnych państwowych urzędników mierniczych z współudziałem Komisji, przewidzianych w artykule 6. Podczas obchodu granicy należy zarządzić albo natychmiast wykonać potrzebne roboty techniczne celem usunięcia spostrzeżonych drobnych uszkodzeń granicznych (np. umocnienie obluźnionych znaków granicznych, wstawienie nowych znaków granicznych, wykonanie przesieków na linii granicznej).

Artykuł 14.

Ze wszystkich wykonanych prac pomiarowych na granicy państwowej, jako też z uskuteczniionych obchodów granicznych, winno spisywać się protokoły w dwóch egzemplarzach w obu językach. Po jednym egzemplarzu protokołu przedkłada się obustronnym właściwym władzom centralnym za pośrednictwem władz, wymienionych w artykule 5, z dołączeniem sporządzonych szkiców polowych (szkiców odręcznych).

Artykuł 15.

Roboty przy utrzymaniu rowów granicznych oraz łączących się z nimi rowów odpływowych uskutecznia się równocześnie po obu stronach granicy. Zakres robót, które mają być corocznie wykonane, ustanawiają obustronne władze, wymienione w artykule 5. Odbiór powyższych robót winien być dokonany corocznie i natychmiast po ich ukończeniu przez rzeczoznawców, mianowanych przez władze wymienione w artykule 5.

Artikel 12.

1. Fehlende oder aus ihrer Lage gebrachte Grenzzeichen sind im Einvernehmen zwischen den im Artikel 5 bezeichneten Behörden unter Leitung der beiderseitigen Vermessungsbeamten nach den Grenzurkunden wieder herzustellen. Der Nachweis der zutreffenden Erfassung des wiederhergestellten Grenzpunktes ist in besonderen Feldbüchern zu erbringen.

2. Kann aus besonderen Gründen ein Grenzzeichen an seinem bisherigen Standort nicht belassen oder im Falle der Beseitigung an derselben Stelle nicht wieder aufgestellt werden, so haben die beiderseitigen Vermessungsbeamten den neuen Standort unter Berücksichtigung der Örtlichkeit auszuwählen. Der neue Standort ist im Rahmen des bei der Grenzfestsetzung benutzten Polygon- und Liniennetzes aufzumessen.

3. Ergibt sich die Notwendigkeit einer Ergänzung der Grenzvermarkung durch Einfügung neuer Grenzzeichen, so hat dies im Einvernehmen zwischen den im Artikel 5 bezeichneten Behörden sowie mit Zustimmung der im Artikel 6 vorgesehenen Ausschüsse zu erfolgen.

4. Auf der Grenzlinie dürfen Zeichen zur Abgrenzung der Eigentumsverhältnisse nur mit Zustimmung der im Artikel 5 bezeichneten Behörden errichtet oder verändert werden.

Artikel 13.

Alle 10 Jahre, zunächst im Jahre 1935, findet in der Zeit von Anfang Mai bis Ende September nach vorheriger Vereinbarung zwischen den im Artikel 5 bezeichneten Behörden in jedem Verwaltungsbezirk eine gemeinsame Grenzbegehung durch die beiderseitigen staatlichen Vermessungsbeamten unter Mitwirkung der im Artikel 6 vorgesehenen Ausschüsse statt. Bei der Grenzbesichtigung sind die zur Behebung der vorgefundenen kleinen Grenzmängel erforderlichen technischen Arbeiten (z. B. Befestigen locker gewordener, Einsetzen beschädigter oder abhanden gekommener Grenzzeichen, Auslichten der Grenzlinien) einzuleiten oder sofort auszuführen.

Artikel 14.

Über alle an der Staatsgrenze ausgeführten Vermessungsarbeiten sowie über die Grenzbegehungen sind Niederschriften in zweifacher Ausfertigung in beiden Sprachen herzustellen. Unter Anschluss der entstandenen Feldbücher (Handrisse) ist je eine Niederschrift durch Vermittelung der im Artikel 5 bezeichneten Behörden den beiderseitigen zuständigen Zentralbehörden vorzulegen.

Artikel 15.

Die Unterhaltungsarbeiten an den Grenzgräben und den mit ihnen verbundenen Abflüssgräben sind auf beiden Seiten gleichzeitig auszuführen. Der Umfang der jährlich auszuführenden Arbeiten wird durch die beiderseitigen, im Artikel 5 bezeichneten Behörden festgesetzt. Die Abnahme dieser Arbeiten erfolgt alljährlich unmittelbar nach Beendigung durch Sachverständige, die von den im Artikel 5 bezeichneten Behörden ernannt werden.

Artykuł 16.

Graniczne wody bieżące należy corocznie oczyszczać. Czyszczenie ma być zasadniczo w ten sposób wykonane, że każde z Państw kontraktujących bierze na siebie wykonanie tych robót, które są niezbędne dla odcinka wody bieżącej, znajdującej się na jego terytorjum. W razie, gdyby ze względu na warunki było to wskazane, Komisje przewidziane w artykule 6 mogą postanowić, aby czyszczenie wykonane zostało w całości przez jedno lub drugie z Państw kontraktujących.

Artykuł 17.

1. Przy czyszczeniu rowów granicznych i bieżących wód granicznych należy wydobytą ziemię wyrzucać co najmniej pół metra od górnej krawędzi brzegu i rozrzucić, albo w razie potrzeby usuwać.

2. Skarpy rowów, wód bieżących, jako też brzozi innych wód, położonych wzdłuż granicy w całości na obszarze jednego z Państw kontraktujących winny być całkowicie utrzymywane przez to Państwo i to w taki sposób, aby sąsiadujące tereny lub też przyległe groble nie były zagrożone.

3. Państwa kontraktujące będą się starały o to, by znajdujące się na ich terytorjum rowy i wody bieżące, do których następuje spływ wód z rowów granicznych i granicznych wód bieżących, były czyszczone i to w taki sposób, aby odwodnienie rowów granicznych i granicznych wód bieżących było zapewnione.

Artykuł 18.

Koszta utrzymania znaków granicznych, tudzież czyszczenia i utrzymywania rowów granicznych, bieżących wód granicznych i innych granicę oznaczających przedmiotów ponosi Strona, której przypada wykonanie robót.

Rozdział III.

Przejścia przez granicę.

Artykuł 19.

1. Dla ogólnego ruchu winny być otwarte te przejścia przez granicę, co do których dalszego utrzymania lub otwierania nastąpiło lub nastąpi obustronne porozumienie.

2. Przejścia, o których mowa w ustępie 1, mogą być zniesione za obopólnym porozumieniem się właściwych władz obu Państw kontraktujących, o ile w drodze porozumienia inaczej nie postanowiono.

3. Czasowe zamknięcie przejść granicznych wolno jednostronnie zarządzić tylko w razie konieczności ze względów sanitarno-policyjnych lub innych. O ile nie postanowiono inaczej, władza jednego Państwa winna zawiadomić o zamknięciu ruchu właściwą władzę drugiego Państwa co najmniej na dwadzieścia cztery godziny naprzód, a z chwilą ustania przeszkody natychmiast ruch otworzyć.

4. Postanowienia powyższe nie odnoszą się do przejść kolejowych.

Artikel 16.

Die Grenzwasserläufe müssen alljährlich geräumt werden. Die Räumung hat grundsätzlich in der Weise zu erfolgen, dass jeder der vertragschliessenden Staaten die Ausführung der Arbeiten übernimmt, die für den in seinem Gebiete liegenden Teil des Wasserlaufs erforderlich sind. Falls die Verhältnisse es angezeigt erscheinen lassen, können die im Artikel 6 vorgesehenen Ausschüsse beschliessen, dass die Räumung ganz von dem einen oder dem anderen der vertragschliessenden Staaten vorgenommen wird.

Artikel 17.

1. Bei der Räumung der Grenzgräben und Grenzwasserläufe ist die ausgehobene Erde mindestens um einen halben Meter vom oberen Rande auszuwerfen, auszubreiten oder, sofern dies nötig ist, zu beseitigen.

2. Die Böschungen von Gräben und Wasserläufen sowie die Ufer von anderen Gewässern, die längs der Grenze ganz im Gebiete eines der vertragschliessenden Staaten liegen, sind von diesem Staate ganz zu unterhalten, und zwar so, dass das anschliessende Gelände oder die anliegenden Deiche in ihrem Bestande nicht gefährdet werden.

3. Die vertragschliessenden Staaten werden dafür Sorge tragen, dass die in ihrem Gebiete liegenden Gräben und Wasserläufe, die den Grenzwasserläufen die Vorflut gewähren, geräumt werden, und zwar in einer Weise die den Wasserabfluss in den Grenzgräben und den Grenzwasserläufen sichert.

Artikel 18.

Die Kosten für die Unterhaltung der Grenzeichen und für die Räumung und Instandhaltung der Grenzgräben, Grenzwasserläufe und Grenzgewässer werden von dem Teile getragen, dem die Ausführung der Arbeiten obliegt.

Abschnitt III.

Übergänge über die Grenze.

Artikel 19.

1. Für den allgemeinen Verkehr sollen diejenigen Übergänge über die Grenze offen sein, über deren Fortbestehen oder Neueinrichtung beiderseits eine Verständigung erfolgt ist oder noch erfolgen wird.

2. Die im Absatz 1 erwähnten Übergänge können, soweit die Verständigung nicht etwa anderes bestimmt, im Einvernehmen der zuständigen Behörden beider vertragschliessenden Staaten aufgehoben werden.

3. Eine vorübergehende Sperre der Übergänge über die Grenze darf einseitig nur dann angeordnet werden, wenn ein zwingender Anlass gesundheitspolizeilicher oder anderer Art vorliegt. Die Sperre ist, soweit nicht durch besondere Vereinbarungen etwas anderes bestimmt wird, mindestens vierundzwanzig Stunden vorher durch die zuständige Behörde des einen Teiles der des anderen Teiles mitzuteilen und alsbald nach Wegfall des Anlasses aufzuheben.

4. Auf Eisenbahnübergänge finden die vorstehenden Bestimmungen keine Anwendung.

Artykuł 20.

W punktach, w których granica przecina drogi publiczne, należy umieścić z każdej strony specjalne znaki państwowe. O ile w miejscach tych znajdują się zapory, winny być one z nastaniem ciemności oświetlane. Poza tem przy ustawianiu i utrzymywaniu zapór granicznych należy baczyć na to, aby ruch publiczny jak najmniej był skrzepowany i był zapewniony dostęp do własności, położonych po drugiej stronie granicy. Zapory graniczne należy ustawiać w odległości co najmniej jednego metra od linii granicznej.

Artykuł 21.

Należy znieść te przejścia przez granicę, których używalność nie jest zagwarantowana umową lub innym obowiązującym obie Strony postanowieniem.

Artykuł 22.

Z zastrzeżeniem zachowania przepisów celnych i policyjnych mieszkańcom obu Państw kontraktujących wolno korzystać z publicznych mostów, kładek i promów na stojących i bieżących wodach granicznych oraz brodów, przez nie wiodących, w takim zakresie, w jakim używalność ich była dozwolona w chwili podpisania niniejszej Konwencji.

Artykuł 23.

Z zastrzeżeniem innego uregulowania przez Komisję, przewidziane w artykule 6, można pobierać myto mostowe wyłącznie według jednolitej taryfy na rzecz tej Strony, która jest obowiązana most utrzymywać. O ile do utrzymywania mostu obowiązane są obie Strony, pobierać się będzie myto mostowe według taryfy, która będzie ustalona na podstawie obopólnego porozumienia, a wpływy z myt będą dzielone w stosunku do obowiązku utrzymania.

Artykuł 24.

1. Mosty, kładki i promy, wymienione w artykule 22, będą utrzymywane na podstawie odpowiednich ustaw i przepisów. Roboty przy utrzymywaniu będą wykonane przez władze, wymienione w artykule 5, we wzajemnym porozumieniu.

2. Komisje, przewidziane w artykule 6, mogą na mocy jednomyślnej uchwały uregulować w inny sposób obowiązek utrzymania mostów, kładek i promów i koszty odpowiednio rozłożyć.

Artykuł 25.

Urządzenie nowych mostów i promów, tudzież każda znaczniejsza zmiana w istniejących mostach i promach może nastąpić tylko za jednomyślną zgodą Komisji, przewidzianych w artykule 6.

Artykuł 26.

Postanowienia artykułów 22--do 25 nie dotyczą mostów kolejowych.

Artikel 20.

An denjenigen Stellen, an denen die Grenze öffentliche Wege schneidet, sind beiderseits besondere Hoheitszeichen anzubringen. Falls an diesen Stellen Absperrungsvorrichtungen bestehen, müssen sie mit Eintritt der Dunkelheit beleuchtet sein. Im übrigen ist bei der Anlegung und Unterhaltung von Absperrungsvorrichtungen an der Grenze darauf Bedacht zu nehmen, dass der öffentliche Verkehr tunlichst wenig gestört und dass der Zugang zu Grundbesitz jenseits der Grenze gesichert wird. Die Absperrungsvorrichtungen sind mindestens einen Meter von der Grenzlinie entfernt anzubringen.

Artikel 21.

Übergänge über die Grenze, deren Benutzung nicht vertragsmässig oder in anderen für beide Teile verbindlichen Bestimmungen vorgesehen ist, sind einzuziehen.

Artikel 22.

Die öffentlichen Brücken, Stege und Fähren über Grenzwasserläufe und Grenzgewässer sowie Furten durch solche Gewässer dürfen, soweit die nach dem Vorstehenden dem Übergang über die Grenze dienen, vorbehaltlich der zollgesetzlichen und polizeilichen Bestimmungen von den Bewohnern der beiden vertragschliessenden Staaten in dem Umfang benutzt werden, in dem ihre Benutzung zur Zeit der Unterzeichnung dieses Vertrages zugelassen ist.

Artikel 23.

Vorbehaltlich einer abweichenden Regelung durch die im Artikel 6 vorgesehenen Ausschüsse darf ein Brückengeld nur nach einheitlichem Tarif zu Gunsten desjenigen Teiles erhoben werden, dem die Unterhaltung der Brücke obliegt; liegt die Unterhaltung beiden Teilen ob, so wird das Brückengeld nach einem im beiderseitigen Einvernehmen festzusetzenden Tarif erhoben, und die Einnahmen sind im Verhältnis der Unterhaltungspflicht zu verteilen.

Artikel 24.

1. Die Unterhaltung der im Artikel 22 bezeichneten Brücken, Stege und Fähren erfolgt nach den landesgesetzlichen Bestimmungen. Die Arbeiten für die Unterhaltung werden im Einvernehmen der im Artikel 5 bezeichneten Behörden durchgeführt.

2. Die im Artikel 6 vorgesehenen Ausschüsse können durch einstimmigen Beschluss die Unterhaltungspflicht für die Brücken, Stege und Fähren abweichend regeln und die Kosten angemessen verteilen.

Artikel 25.

Die Errichtung neuer sowie jede wesentliche Veränderung vorhandener Brücken und Fähren darf nur mit einstimmiger Genehmigung der im Artikel 6 vorgesehenen Ausschüsse erfolgen.

Artikel 26.

Auf Eisenbahnbrücken finden die Bestimmungen der Artikel 22 bis 25 keine Anwendung.

Rozdział IV.

Używalność bieżących i stojących wód granicznych jako też doprowadzenie wody i siły elektrycznej.

Artykuł 27.

Oba Państwa kontraktujące będą uważały granicę państwową na bieżących i stojących wodach granicznych jako granicę nadzoru policyjnego i granicę celną.

Artykuł 28.

1. Użytkowanie bieżących i stojących wód granicznych przez osoby do tego uprawnione na podstawie odpowiednich ustaw i przepisów sięga, o ile poniżej nie postanowiono inaczej, aż do granicy państwowej.

2. Żeglugę w granicznych wodach bieżących reguluje się według umów, przewidzianych dla takiej. W granicznych niezeglownych wodach bieżących mieszkańcy obu Państw kontraktujących bez różnicy uprawnieni są, z uwzględnieniem uszczuplających przepisów obustronnych prawodawstw, do pływania łódkami i flisactwa na całej szerokości granicznej wody bieżącej.

3. Jeżeli mieszkańcom jednego z Państw kontraktujących przysługuje po drugiej stronie granicy rzeczowe lub osobowe prawo użytkowania na bieżących i stojących wodach granicznych, włączając w to stare koryta i części odcięte przy niskim stanie wody, wolno im zgodnie z postanowieniami odpowiednich ustaw i przepisów z prawa tego korzystać i, o ile posiadają przepustki, wymagane do przekraczania granicy, przedsięwziąć tamże roboty niezbędne do wykonywania ich uprawnień.

Artykuł 29.

Na umacnianie brzegów, na roboty przy wodach bieżących i zmiany tych wód, jako też na przyłączenie rowów odwadniających i nawadniających wymagane jest przy stojących i bieżących wodach granicznych zezwolenie właściwej władzy tego Państwa, na którego terytorjum prace mają być wykonane. Władza ta zawiadomi przed udzieleniem zezwolenia odpowiednią władzę drugiej Strony. Wnoszenie nowych urządzeń, których działanie mogłoby się rozciągnąć na obszar drugiego Państwa, w szczególności przy budowie jazów, młynów wodnych lub jakichkolwiek innych urządzeń, przez które kierunek granicznej wody bieżącej mógłby być zmieniony lub któreby mogły wpłynąć na poziom jednej z bieżących lub stojących wód granicznych, lub któreby mogły utrudniać odpływ wielkich wód, dozwolone jest jedynie za poprzednią zgodą Mieszanych Komisji, przewidzianych w artykule 6.

Artykuł 30.

Z zastrzeżeniem wzajemności każde z Państw kontraktujących wydawać będzie zarządzenia, przewidziane w ustawach w celu zachowania w czystości wody w stojących i bieżących wodach granicznych oraz zapobieżenia niebezpieczeństwu powodzi w ich obrębie. O ile pod tym względem okaże się koniecz-

Abschnitt IV.

Benutzung der Grenzwaterläufe und Grenzwater sowie Zuleitung von Water und elektrischer Kraft.

Artikel 27.

Als Beaufsichtungs- und als Zollgrenze in den Grenzwaterläufen und in den Grenzwateren wird jeder der vertragschliessenden Staaten die Staatsgrenze ansehen.

Artikel 28.

1. Die Grenzwaterläufe und Grenzwater unterliegen, soweit im Nachstehenden nichts anderes bestimmt ist, der Benutzung durch die dazu nach den Landesgesetzen berechtigten Personen bis zur Grenze.

2. Die Schifffahrt in den Grenzwaterläufen regelt sich nach den dafür vorgesehenen Vereinbarungen. In den nicht schiffbaren Grenzwaterläufen stehen das Kahnfahren und die Flösserei den Bewohnern beider vertragschliessender Staaten ohne Unterschied unter Berücksichtigung etwaiger einschränkender Bestimmungen der beiderseitigen Landesgesetze in der vollen Breite des Waterlaufs zu.

3. Die Bewohner jedes der vertragschliessenden Staaten dürfen, soweit ihnen an den Grenzwaterläufen und Grenzwateren mit Einschluss der Altarme und der bei Niedrigwater abgeschnittenen Teile dingliche oder persönliche Nutzungsrechte jenseits der Grenze zustehen, nach Massgabe der Landesgesetze diese Rechte ausüben und dort, sofern sie im Besitze der zum Überschreiten der Grenze erforderlichen Ausweise sind, die zur Durchführung ihrer Berechtigungen notwendigen Arbeiten vornehmen.

Artikel 29.

Zur Uferbefestigung, zu Arbeiten und Änderungen am Waterlauf sowie zum Anschluss von Ab- und Zuleitungsgräben ist bei den Grenzwaterläufen und Grenzwateren die Genehmigung der zuständigen Behörde des Landes, in dem die Arbeiten ausgeführt werden sollen, erforderlich. Diese Behörde wird vor Erteilung der Genehmigung der entsprechenden Behörde des anderen Teiles Mitteilung machen. Die Neuerrichtung von Werken, die ihre Wirkung auf das Gebiet des Nachbarstaates erstrecken könnten, insbesondere von Stauwerken, von Wassermühlen oder von irgendwelchen anderen Anlagen, durch welche die Richtung eines Grenzwaterlaufes geändert oder der Waterstand eines Grenzwaterlaufs oder eines Grenzwateres beeinflusst oder der Abfluss des Hochwaters behindert werden könnte, ist nur mit vorheriger Zustimmung der im Artikel 6 vorgesehenen Ausschüsse gestattet.

Artikel 30.

Die beiden vertragschliessenden Staaten werden unter der Bedingung der Gegenseitigkeit jeder auf seiner Seite alle in den Landesgesetzen vorgesehenen Massnahmen zur Reinhaltung des Wassers in den Grenzwaterläufen und Grenzwateren sowie zur Verhütung von Hochwassergefahren im Bereiche der

ne obopólne działanie, zastrzega się porozumienie obu Państw kontraktujących.

Artykuł 31.

Odływ wody nie może być tamowany przez urządzenia do użytkowania, umieszczone przy bieżących wodach granicznych lub na nich. Wodopoje dla bydła i gęsi należy urządzać przy gruntach przybrzeżnych w ten sposób, aby nie tamowały odpływu wody. Skarpy oraz brzegi tych bieżących wód granicznych, które podlegają przepisom o ochronie przed powodzią, muszą być wolne od drzew i krzewów.

Artykuł 32.

Oba Państwa kontraktujące, każde na swoim terytorjum, będą się starały, aby na bieżących wodach granicznych nie hamować ani funkcjonowania wspólnych urządzeń nawadniających i odwadniających, ani odpływu wody, ani doprowadzania ani odprowadzania jej dla młynów i aby odnośne urządzenia były utrzymywane w należyтым porządku. Nie wolno na terytorjum drugiej Strony utrudniać czynności osobom, którym poruczono obsługę i nadzór nad wspólnymi urządzeniami nawadniającymi i odwadniającymi, o ile mają przy sobie przepustki, wymagane dla przekraczania granicy.

Artykuł 33.

Doniesienia o wezbraniu wód i stanie lodów winny być na podstawie bliższego porozumienia obustronnych właściwych władz regularnie i natychmiast wymieniane.

Artykuł 34.

Postanowienia artykułów 30—33 stosują się odpowiednio do wód bieżących, położonych w obrębie obszaru granicznego, które nie należą do granicznych wód bieżących, jednakże wpadają do bieżących wód granicznych lub wogóle płyną z obszaru jednej Strony na obszar drugiej. Właściwe władze jednej Strony nie potrzebują zawiadamiać odpowiednich władz drugiej Strony o umacnianiu brzegów, robotach i zmianach na wodach bieżących oraz o przyłączaniu rowów odwadniających i nawadniających, jeżeli roboty te nie powodują zmian w odpływie lub stanie wody na terytorjum drugiej Strony. Jako obszar graniczny jest uważany pas w obrębie czterech kilometrów od granicy.

Artykuł 35.

1. Istniejące nadziemne i podziemne przewody wody użytkowej oraz energii elektrycznej, jako też ścieków fabrycznych, biegnące z obszaru jednej Strony do obszaru drugiej Strony, mogą być używane nadal jak dotychczas bez pobierania od nich cel i innych opłat. Narzędzia monterskie potrzebne do utrzymania wspomnianych urządzeń, mogą być wpro-

Grenzwasserläufe und Grenzgewässer treffen. Soweit hierzu gemeinsame Massnahmen erforderlich sind, bleibt eine Verständigung der beiden vertragschliessenden Staaten vorbehalten.

Artikel 31.

Durch Anlagen zur Wasserbenutzung an und in den Grenzwasserläufen darf der Wasserabfluss nicht gehindert werden. Die Viehtränken und Gänsetränken sind an den Ufergrundstücken so herzustellen, dass sie den Wasserabfluss nicht hemmen. Die Böschung sowie der Uferstrand derjenigen Grenzwasserläufe, die den Vorschriften über den Hochwasserschutz unterliegen, sind von Bäumen und Sträuchern frei zu halten.

Artikel 32.

Die beiden vertragschliessenden Staaten werden jeder auf seinen Gebiete dafür sorgen, dass bei Grenzwasserläufen der Betrieb der gemeinschaftlichen Ent- und Bewässerungsanlagen, die Vorflut sowie der Wasserzu- und -abfluss für Mühlen nicht gestört wird und dass die Anlagen ordnungsgemäss erhalten werden. Die mit der Bedienung und Beaufsichtigung gemeinschaftlicher Ent- und Bewässerungsanlagen betrauten Personen dürfen bei ihrer Tätigkeit, wenn sie im Besitze der zum Überschreiten der Grenze erforderlichen Ausweise sind, im jenseitigen Gebiete nicht gehindert werden.

Artikel 33.

Nachrichten über Hochwasser und über die Eisverhältnisse sind nach näherer Vereinbarung der beiderseitigen zuständigen Behörden regelmässig und jeweils unverzüglich auszutauschen.

Artikel 34.

Auf Wasserläufe im Grenzgebiete, die nicht zu den Grenzwasserläufen gehören, aber in einen Grenzwasserlauf münden oder sonst ihr Wasser aus dem Gebiete des einen Teiles in das Gebiet des anderen Teiles führen, finden die Bestimmungen der Artikel 30 bis 33 entsprechende Anwendung. Jedoch bedarf es bei Uferbefestigungen, bei Arbeiten oder Änderungen im Wasserlauf sowie beim Anschluss von Zu- und Ableitungsgräben der Mitteilung der zuständigen Behörde des einen Teiles an die entsprechende Behörde des anderen Teiles nicht, insoweit diese Arbeiten keine Änderung des Wasserabflusses oder des Wasserstandes in dem Gebiete des anderen Teiles herbeiführen. Als Grenzgebiet ist der Raum von innerhalb vier Kilometer von der Grenze anzusehen.

Artikel 35.

1. Die bestehenden oberirdischen und unterirdischen Leitungen von Gebrauchswasser und elektrischer Kraft sowie von industriellen Abwässern, die aus dem Gebiete des einen Teiles in das Gebiet des anderen Teiles führen, dürfen auch weiter in der bisherigen Weise benutzt werden ohne dass hierfür Zölle und sonstige Abgaben zu entrichten sind.

wadzone bez cła i opłat pod warunkiem ich wywiezienia zagranicę. Tak samo mogą być wprowadzone w potrzebnych ilościach bez cła i innych opłat materiały, które będą zużyte do usunięcia uszkodzeń przy niespodziewanych przerwach w działaniu lub uszkodzeniach urządzeń.

2. Postanowienia Tytułów V—VI piątej części Konwencji Górnośląskiej z dnia 15 maja 1922 r. nie ulegają zmianie.

Rozdział V.

Rybołówstwo na wodach granicznych.

Artykuł 36.

W sprawie uregulowania rybołówstwa na granicznych wodach biejących i wodach granicznych zastrzega się osobne porozumienie.

Rozdział VI.

Uwolnienie od opłat przy sprzedaży własności ziemskiej, przeciętej granicą.

Artykuł 37.

1. W razie sprzedaży przed 1 stycznia 1928 roku części gruntów, leżących po drugiej stronie granicy, a stanowiących aż do dnia 18 czerwca 1920 r. jednostkę gospodarczą z gruntami leżącymi z tej strony granicy, nie będzie się pobierało od właścicieli sprzedających części gruntów odciętych granicą od głównej posiadłości podatków obrotowych, kosztów sądowych i opłat, które należałoby pobrać od wyżej oznaczonych części gruntów na mocy aktu sprzedaży oraz rzeczowego przeniesienia własności i wniesienia ich do akt i księgi katastralnej.

2. Jako sprzedaż w rozumieniu ustępu 1 należy również uważać zamianę gruntu z zastrzeżeniem, że uwolnienie od opłat z tytułu zamiany własności nastąpi tylko wtenczas, jeżeli zachodzą także dane, przewidziane w ustępie 1.

3. W razie wątpliwości co do istnienia danych, przewidzianych dla uwolnienia od opłat, rozstrzyga ostatecznie w Polsce — Minister Skarbu, w Niemczech — Minister Skarbu Rzeszy.

Rozdział VII.

Postanowienia ogólne i końcowe.

Artykuł 38.

O ile na mocy niniejszej Konwencji należy zwrócić kosztą jednej ze Stron kontraktujących, nastąpi zapłata w walucie Państwa, otrzymującego tę zapłatę.

Artykuł 39.

Postanowienia Komisji Granicznej, ujęte w osobnym spisie i pozostające w związku z niniejszą Kon-

Werkzeuge, die zur Instandhaltung der erwähnten Anlagen notwendig sind, dürfen frei von Zöllen und Abgaben unter der Bedingung ihrer Rückbringung über die Grenze gebracht werden. Ebenso dürfen in den erforderlichen Mengen Materialien, die bei unerwarteten Betriebsstörungen oder Beschädigungen der Anlagen zur Wiederherstellung verwendet werden sollen, frei von Zöllen und anderen Abgaben eingeführt werden.

2. Die Bestimmungen der Titel V, VI des fünften Teiles des Abkommens über Oberschlesien vom 15. Mai 1922 bleiben unberührt.

Abschnitt V.

Fischerei in den Grenzwasserläufen und Grenzgewässern.

Artikel 36.

Über die Fischerei in den Grenzwasserläufen und Grenzgewässern bleibt eine besondere Vereinbarung vorbehalten.

Abschnitt VI.

Abgabefreiheit bei der Veräußerung von Grundbesitz, der durch die Grenze durchschnitten wird.

Artikel 37.

1. Wenn Eigentümer von solchem Grundbesitz, der auf beiden Seiten der Grenze liegt und bis zum 18. Juni 1920 eine wirtschaftliche Einheit gebildet hat, vor dem 1. Januar 1928 Teilgrundstücke veräußern, die durch die Grenze vom Hauptbesitz getrennt sind, so werden Verkehrssteuern, Gerichtskosten und Gebühren nicht erhoben, die hinsichtlich dieser vorbezeichneten Teilgrundstücke auf Grund des Veräußerungsgeschäfts und der dinglichen Eigentumsübertragung sowie deren Beurkundung und Eintragung in das Grundbuch zu erheben sein würden.

2. Als Veräußerung im Sinne der Bestimmung des Absatz 1 ist auch ein Grundstückstausch anzusehen mit der Massgabe, dass die Abgabefreiheit für das eingetauschte Grundstück nur dann eintritt, wenn auch für dieses die Voraussetzungen unter Absatz 1 vorliegen.

3. In Zweifelsfällen entscheidet über das Vorliegen der Voraussetzungen für die Abgabebefreiung endgültig in Polen der Finanzminister, in Deutschland der Reichsminister der Finanzen.

Abschnitt VII.

Allgemeine und Schlussbestimmungen.

Artikel 38.

Soweit nach diesem Verträge dem einen der vertragschliessenden Staaten Kosten zu erstatten sind, erfolgt die Erstattung in der Währung des Staates, der die Zahlung zu erhalten hat.

Artikel 39.

Die mit diesem Verträge im Zusammenhang stehenden, in einem besonderen Verzeichnisse zu-

wencją, uważają obie Strony za wiążące. Komisje, przewidziane w artykule 6, zajmą się ich wykonaniem, o ile wykonanie ich uznają za aktualne i potrzebne.

Artykuł 40.

Postanowienia niniejszej Konwencji nie będą stosowane, o ile poszczególne sprawy zostały albo zostaną uregulowane przez osobne umowy między obu Państwami kontraktującymi. Według powyższego w rachubę wchodzące, dotychczas zawarte umowy, oraz inne postanowienia, wymienione są w załączonym zestawieniu. (Załącznik 4).

Artykuł 41.

Niniejsza Konwencja będzie ratyfikowana, a dokumenty ratyfikacyjne będą jak najprędzej wymienione w Warszawie. Konwencja niniejsza staje się prawomocna po upływie czterech tygodni od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych i obowiązuje tak długo, aż nie zostanie za obopólną zgodą zmieniona albo zniesiona.

Na dowód czego Pełnomocnicy podpisali niniejszą Konwencję i opatrzili ją swymi pieczęciami.

Sporządzono w Poznaniu dnia 27 stycznia 1926 r. w dwu egzemplarzach oryginalnych, w językach polskim i niemieckim, przyczem oba teksty mają równą moc obowiązującą.

(—) *Maciej Koczorowski.*

(L. S.)

(—) *Paul Eckardt.*

(L. S.)

Załącznik 1.

COMMISSION DE DÉLIMITATION DES FRONTIÈRES GERMANO-POLONAISES.

Protocole final de délimitation.

Article 1.

Conformément aux stipulations de l'article 87 du *Traité de Paix* entre les Puissances Alliées et Associées et l'Allemagne, signé à Versailles le 28 juin 1919, les soussignés, dûment accrédités par leurs Gouvernements respectifs comme Membres de la Commission prévue par le dit *Traité*, pour fixer sur place les nouvelles frontières entre l'Allemagne et la Pologne, ont procédé à la Délimitation de ces frontières.

Article II.

La ligne frontière a été déterminée en exécution:

- 1-o des articles 27 — 28 — 88 — 94 — 95—96—97 du *Traité de Versailles* (28 juin 1919);
- 2-o des Instructions relatives aux Commissions de délimitation approuvés par le Conseil suprême le 15 octobre 1919, modifiées par la Conférence des Ambassadeurs dans sa séance du 22 juillet 1920, et des modifications apportées ultérieurement à ces Instructions;
- 3-o de la décision de la Conférence des Ambassadeurs en date du 12 août 1920, à la suite

sammen gestellten Beschlüsse der Grenzfestsetzungskommission werden beiderseits als verbindlich anerkannt. Ihre Durchführung ist von den im Artikel 6 vorgesehenen Ausschüssen, soweit diese es noch für erforderlich halten, in die Wege zu leiten.

Artikel 40.

Die Bestimmungen dieses Vertrages finden keine Anwendung, soweit durch Abkommen zwischen den vertragschliessenden Staaten oder in sonstiger Weise eine anderweitige Regelung getroffen worden ist oder getroffen werden wird. Die hiernach in Betracht kommenden, bisher abgeschlossenen Abkommen und sonstigen Bestimmungen sind in dem anliegenden Verzeichnis aufgeführt. (Anlage 4).

Artikel 41.

Dieser Vertrag soll ratifiziert werden. Die Ratifikationsurkunden sollen sobald wie möglich in Warschau ausgetauscht werden. Der Vertrag tritt vier Wochen nach dem Austausch der Ratifikationsurkunden in Kraft und bleibt solange in Wirksamkeit, bis er im beiderseitigen Einvernehmen abgeändert oder aufgehoben wird.

Geschehen in Posen am 27. Januar 1926 in doppelter Ausfertigung in polnischer und deutscher Sprache, wobei beide Wortlaute gleiche Geltung haben sollen.

(—) *Maciej Koczorowski.*

(L. S.)

(—) *Paul Eckardt.*

(L. S.)

des plébiscites dans les territoires d'Allenstein et de Marienwerder;

4-o de la décision de la Conférence des Ambassadeurs en date du 20 octobre 1921, à la suite du plébiscite dans le territoire de la Haute-Silésie.

Article III.

La ligne frontière a été divisée en sections qui ont reçu les appellations ou désignations suivantes:

- 1-o pour la partie de la frontière allant de la mer Baltique à la frontière tchécoslovaque, les lettres: A. B. C. D. E. F. G. H. J. K. L. M. N. O;
- 2-o pour la partie de la frontière dit „secteur de Prusse Oriental” les numéros: I. II. III. IV. V. La ligne frontière a été abornée et levée, et le tracé en est figuré:
 - a) sur une carte au 1/100.000;
 - b) sur une carte au 1/25.000 portant l'emplacement et le numéro des bornes;
 - c) sur un plan au 1/5.000 accompagné de croquis de détail, donnant toutes les mesures nécessaires pour le repérage des bornes (chemises et feuillets de bornes pour les sections A à K inclusivement; atlas, cartes et tableaux graphiques, pour les sections L à O inclusivement, en Haute-Silésie, et les sections

I à V inclusivement, dans le secteur dit de Prusse-Orientale).

NOTA. — En ce qui concerne le cours de la rivière Netze (Section F), il n'a pas été établi de carte au 1/5.000.

Article IV.

Les frontières sont décrites:

- a) dans la description arrêtée pour chacune des sections, lors de la décision de la Commission, et dans les additifs ou rectificatifs qui règlent les modifications apportées ultérieurement à cette première description;
- b) dans la description détaillée de borne à borne;
- c) dans la description générale établie conformément aux prescriptions de la Conférence des Ambassadeurs en date du 21 mai 1924.

Les atlas et les feuillets de bornes établis par la Commission constituent une description détaillée des frontières.

En cas de divergence entre le texte des descriptions des frontières et les documents cartographiques (atlas, plans, tableaux graphiques, feuillets), les données inscrites sur ces documents cartographiques comme mesures de distances ou mesures angulaires font foi, en tant que ces données correspondent aux mesures faites de sommet à sommet de la ligne brisée constituant la ligne frontière, ou qu'elles y correspondent (angle, abscisses, ordonnées, mesures accessoires).

Dans le cas, où malgré les vérifications effectuées, il apparaîtrait des divergences entre les mesures inscrites sur les documents cartographiques et celles qui seraient à nouveau effectuées sur le terrain, les bornes (principales, normales et auxiliaires) étant à leur place réelle, les nouvelles mesures, déterminées par des techniciens des deux parties et contrôlées par eux, seront inscrites sur un croquis annexé à la partie considérée des documents établis.

Article V.

Il a été annexé aux documents de délimitation

- a) un Protocole additionnel (cours d'eau et chemins communs);
- b) un Protocole concernant les ponts et écluses coupés par la frontière.

Les Protocoles réglant des questions juridiques soulevées par le tracé, ont fait ou feront l'objet d'accords directs entre les Gouvernements intéressés.

Article VI.

L'entretien et la conservation des bornes et signaux marquant la frontière feront l'objet d'une convention spéciale à passer entre les Gouvernements intéressés.

Un accord provisoire est intervenu entre l'Allemagne et la Pologne, aux termes duquel l'Allemagne a la charge et l'entretien des bornes impaires: ainsi que des bornes ou signaux auxiliaires allant d'une borne impaire à la borne paire suivante, et la Pologne l'entretien des bornes paires et des bornes ou signaux auxiliaires allant d'une borne paire à la borne impaire suivante.

Article VII.

La Commission de Délimitation, après s'être assurée:

- que le tracé sur place est conforme aux décisions de la Commission;
- que les documents cartographiques établis sont en harmonie avec le terrain;
- que les renseignements relatifs au repérage des bornes sont exacts;

après avoir effectué sur place la remise de la frontière aux deux Gouvernements intéressés; après s'être assurée que les trois exemplaires des documents joints, destinés respectivement à la Conférence des Ambassadeurs, à l'Allemagne et à la Pologne sont identiques;

vu que par décision de la Conférence des Ambassadeurs en date du 28 mars 1923, l'abstention du Commissaire japonais, qui a quitté la Commission en février 1923, laisse au Protocole son entière valeur;—

déclare, à l'unanimité, que les frontières entre l'Allemagne et la Pologne, depuis la Mer Baltique jusqu'au point commun aux trois États: Allemagne, Pologne et Tchécoslovaquie, et depuis de point commun aux trois États: Allemagne, Lithuanie, Pologne, jusqu'au point commun aux trois plans, États: Allemagne, Pologne, Ville Libre de Dantzig, sont indiquées dans les descriptions et sur les cartes, croquis et tableaux graphiques annexés au présent Protocole.

Article VIII.

Par la signature du présent Protocole, les travaux de la Commission de Délimitation des frontières germano-polonaises sont terminés.

Fait à Paris, en trois exemplaires originaux destinés: à la Conférence des Ambassadeurs, au Gouvernement allemand, au Gouvernement polonais.

Le 18 octobre 1924.

Le Major Etzel, Commissaire allemand.
Signé: *Etzel*

Le Comte Szembek, Commissaire polonais.
Signé: *Szembek*

Le Lieutenant-Colonel Boger, Commissaire britannique,
Signé: *R. A. Boger*

Le Lieutenant-Colonel Tonini, Commissaire italien.
Signé: *Tonini*

Le Lieutenant-Colonel Gardan, Commissaire français, Président de la Commission.
Signé: *Gardan*.

(L. S.)

Załącznik 2.

PROTOCOLE ADDITIONNEL

(Cours d'eau et chemins communs).

- I. — La ligne frontière, fixée et bornée par la Commission de Délimitation, comme elle donnée par les documents officiels, est adoptée par les États intéressés comme frontière territoriale. Il en sera de même dans tous les cas où la ligne frontière décrite dans les procès-verbaux

de frontière et bornée sur place ne coïncide pas avec les indications données par les catastres pour la limite des parcelles.

II. — Dans les parties de la frontière où celle-ci se trouve dans un cours d'eau la frontière territoriale sera déterminée par la ligne médiane du cours d'eau pris à son niveau ordinaire. La frontière territoriale ainsi suivra les cours d'eau dans leurs déviations lentes et naturelles. S'il se produit dans un cours d'eau frontière une modification subite et considérable, la ligne médiane existant avant la modification formera la frontière territoriale jusqu'à la conclusion d'un arrangement définitif entre les deux États intéressés.

III. — Quant aux chemins frontières dits „communs aux deux États” dans les documents officiels, la ligne médiane de ces chemins sera comme frontière territoriale.

Paris, le 16 octobre 1924.

Le Commissaire allemand: Le Commissaire polonais:
Signé: *Etzel* Signé: *Szembek*

Le Commissaire britannique: Le Commissaire français:
Signé: *Boger* Président:
Signé: *Gardan*

Le Commissaire italien:
Signé: *Tonini*

Załącznik 4.

ZESTAWIENIE

polsko-niemieckich układów i innych postanowień, przewidzianych w artykule 40 Konwencji w sprawie uregulowania stosunków granicznych.

1. Porozumienie z dnia 18 lipca 1923 w sprawie utrzymania mostu przez rzekę Skotawę.
2. Układ z dnia 27 stycznia 1923 w sprawie wspólnej administracji wałów ochronnych w dolinie kwidzyńskiej.
3. Postanowienie Konferencji Ambasadorów z grudnia 1924 o dostępie do Wisły i o używaniu Wisły przez ludność Prus Wschodnich.
4. Umowa z dnia 6 czerwca 1921, dotycząca używania dworca w Gardei oraz dostępu do tegoż z terytorjum niemieckiego.
5. Protokół z dnia 12 lutego 1923, dotyczący utrzymania drogi granicznej Nadole-granica-Czemanowo-Kartoszyn.
6. Tymczasowe porozumienie województwa w Poznaniu i rejencji w Pile z dnia 27 września 1921 w sprawie utrzymania odcinków granicy Noteci i Głdy, stanowiących granicę, jak również o żegludze na tych odcinkach.
7. Protokół z dnia 1 czerwca 1921 w sprawie używania drogi polnej koło Saborwitz.
8. Artykuł 11 Układu z dnia 15 czerwca 1923, w sprawie górniczej i hutniczej własności fiskalnej w części Górnego Śląska, przypadają-

Załącznik 3.

PROTOCOLE

concernant les Ponts et Écluses coupés par la Frontière.

En ce qui concerne les ponts de toute nature et les écluses qui se trouvent coupés par la frontière, les décisions primitivement adoptées par la Commission sont annulées et remplacées par la suivante:

Le tracé de la frontière, aux points visés à l'alinéa ci-dessus, est donné par les documents cartographiques à grande échelle, qui font foi pour le partage des ponts et des écluses.

Un accord sera conclu entre les deux Gouvernements intéressés pour l'entretien de ces ouvrages d'art.

Paris, le 18 octobre 1924.

Le Commissaire allemand: Le Commissaire polonais:
Signé: *Etzel* Signé: *Szembek*

Le Commissaire britannique: Le Commissaire italien:
Signé: *R. A. Boger* Signé: *Tonini*

Le Commissaire français, Président:
Signé: *Gardan*

Anlage

VERZEICHNIS

der polnisch-deutschen Abkommen und sonstigen im Artikel 40 des Vertrages zur Regelung der Grenzverhältnisse vorgesehenen Bestimmungen.

1. Vereinbarung über Unterhaltung der Brücke über den Skottauffluss vom 18. Juli 1923.
2. Abkommen über eine gemeinschaftliche Deichverwaltung in der Marienwerderer Niederung vom 27. Januar 1923.
3. Bestimmungen der Botschafterkonferenz über den Zugang der Bevölkerung von Ostpreussen zur Weichsel und die Benutzung des Stromes vom Dezember 1924.
4. Vereinbarung über die Benutzung des Bahnhofs in Gardeja und des Zugangs dazu vom deutschen Gebiete her vom 6. Juni 1921.
5. Verhandlungsniederschrift über die Unterhaltung des Grenzweges Nadoller-Grenze-Rauschendorf-Kartoschin vom 12. Februar 1923.
6. Vorläufige Verständigung der Wojewodschaft in Poznań und der Regierung in Schneidemühl über die Unterhaltung der die Grenze bildenden Strecken der Netze und der Küdow vom 27. September 1921.
7. Verhandlungsniederschrift über die Benutzung eines Feldweges bei Saborwitz vom 1. Juni 1921.
8. Artikel 11 des Abkommens über das berg- und hüttenfiskalische Eigentum in dem polnisch werdenden Teile Oberschlesiens vom

jącej do Polski, dotyczący prawa zamieszkania urzędników szybu Delbrücka.

15. Juni 1922 wegen des Wohnrechts der Beamten der Delbrückschächte.

PROTOKÓŁ KOŃCOWY

do Konwencji polsko-niemieckiej w sprawie uregulowania stosunków granicznych z dnia 27 stycznia 1926 r.

Przy rokowaniach dotyczących podpisanej dnia dzisiejszego Konwencji polsko-niemieckiej w sprawie uregulowania stosunków granicznych obustronni Pełnomocnicy uzgodnili również następujące punkty, które mają tworzyć część Konwencji i mają być równocześnie z nią ratyfikowane.

I. Do artykułów 3, 15, 18.

Oba Państwa kontraktujące dążyć będą do tego, aby wymienione w ustępie 1 artykułu 3 drogi graniczne według możliwości usunąć i w razie potrzeby zastąpić je innymi drogami. Na czas istnienia dróg granicznych ustanawia się dla ich użytkowania co następuje:

1. Postanowienia artykułów 15, 18 stosują się odpowiednio do dróg granicznych.

2. Prawo władzy policyjnej na drogach granicznych przysługuje obu Państwom kontraktującym aż do środka drogi. Mieszkańcy obu Stron mogą używać dróg granicznych na całej ich szerokości nawet bez posiadania tych przepustek, które zwykle wymagane są dla przekraczania granicy. Mieszkańcy ci mogą na drogach granicznych nosić przy sobie z uwolnieniem od cła i innych podobnych opłat przedmioty, podlegające opłacie celnej, lub dla której istnieją zakazy przywozu, wwozu i przewozu, o ile są w posiadaniu piśmiennego zezwolenia obustronnych urzędów celnych. Zwartym oddziałom wojskowym oraz pojedynczym uzbrojonym członkom siły zbrojnej jednego z Państw kontraktujących nie wolno używać dróg granicznych.

II. Do artykułu 19.

Istniejące przejścia przez granicę mogą tymczasowo nadal być używane aż do chwili dojścia do skutku porozumienia, przewidzianego w ustępie 1 artykułu 19. W razie gdyby jedna ze Stron kontraktujących uznała za potrzebne zamknięcie jednego z tych przejść, winna Strona ta zawiadomić o tem Stronę drugą przynajmniej na trzy miesiące naprzód.

Postanowienia artykułu 19 ustępu 3, dotyczącego czasowego zamknięcia przejść granicznych stosują się odpowiednio do istniejących przejść granicznych.

III. Do artykułu 25.

Przewidzianego w artykule 25 zezwolenia nie wymaga się od właścicieli gruntów przeciętych graniczną wodą biejącą na urządzenie kładek i drewnianych przejazdów w miejscach, które właścicielom tym dla

SCHLUSSPROTOKOLL

zu dem polnisch-deutschen Vertrage zur Regelung der Grenzverhältnisse vom 27. Januar 1926.

Bei den Verhandlungen über den am heutigen Tage unterzeichneten polnisch-deutschen Vertrag zur Regelung der Grenzverhältnisse haben sich die beiderseitigen Bevollmächtigten noch über folgende Punkte, die einen Bestandteil des Vertrages bilden und mit diesem gleichzeitig ratifiziert werden sollen, geeinigt:

I. Zu den Artikeln 3, 15 und 18.

Die vertragschliessenden Staaten werden bestrebt sein, die im Artikel 3 Absatz 1 erwähnten Grenzwege nach Möglichkeit zu beseitigen und nötigenfalls durch andere Wege zu ersetzen. Solange diese Grenzwege bestehen, wird für die Benutzung folgendes vereinbart:

1. Die Bestimmungen der Artikel 15, 18 finden auf die Grenzwege entsprechende Anwendung.

2. Die polizeiliche Gewalt auf den Grenzwegen steht jedem der vertragschliessenden Staaten bis zur Mittellinie des Weges zu. Die Bewohner beider Teile dürfen die Grenzwege in ihrer gesamten Ausdehnung benutzen, auch ohne im Besitze derjenigen Ausweise zu sein, die sonst zum Überschreiten der Grenze erforderlich sind. Sie dürfen Gegenstände, die der Zollpflicht unterliegen oder für die Ein-, Aus- und Durchfuhrverbote bestehen, auf den Grenzwegen frei von Zöllen und ähnlichen Abgaben sowie von beiderseitigen Ein-, Aus- und Durchfuhrverboten mit sich führen, wenn sie im Besitze einer schriftlichen Genehmigung der beiderseitigen Zollbehörden sind. Von geschlossenen militärischen Abteilungen und von einzelnen bewaffneten Angehörigen der Wehrmacht eines der vertragschliessenden Staaten dürfen die Grenzwege nicht benutzt werden.

II. Zu Artikel 19.

Bis zum Zustandekommen der im Artikel 19 Absatz 1 vorgesehenen Verständigung können die bestehenden Übergänge über die Grenze vorläufig weiter benutzt werden. Sollte es einer der vertragschliessenden Teile für erforderlich halten, einen dieser Übergänge zu schliessen, so hat er dies mindestens drei Monate vorher dem anderen Teile anzuzeigen.

Die Bestimmungen des Artikels 19 Absatz 3 über die zeitweilige Schliessung von Übergängen finden auf die bestehenden Übergänge sinngemässe Anwendung.

III. Zu Artikel 25.

Der im Artikel 25 vorgeschriebenen Genehmigung bedarf es nicht für die Besitzer der durch Grenzwasserläufe durchschnittenen Grundstücke zur zeitweiligen Errichtung von Stegen und hölzernen Überfahr-

zagospodarowania ich gruntów zostały zagwarantowane osobną umową.

IV. Do artykułu 28 ustęp 2.

Postanowienia, wymienione w niniejszym Protokół Końcowym pod I 2, ostatnie zdanie, stosują się odpowiednio do granicznych wód biejących.

V. Do artykułów 16, 28, 29.

W sprawie odcinków granicznych Odry i Warty zastrzega się osobne porozumienie.

VI. Do artykułu 40 (załącznik 4 Konwencji).

Wymienione w artykule 40 (załącznik 4 Konwencji) porozumienie, dotyczące używania drogi polnej około Saborwitz, winno również pozostać w użyciu po wejściu w życie niniejszej Konwencji.

Poznań, dnia 27 stycznia 1926 r.

(—) *Maciej Koczorowski*

(—) *Paul Eckardt*

PROTOKÓŁ DODATKOWY

do polsko-niemieckiej Konwencji w sprawie uregulowania stosunków granicznych z dnia 27 stycznia 1926 r.

Przy podpisaniu polsko-niemieckiej Konwencji w sprawie uregulowania stosunków granicznych z dnia 27 stycznia 1926 r. stwierdzili obustronni Pełnomocnicy, że panuje jednomyślność obu Rządów co do tego, iż wspomniane w artykule 39 uchwały polsko-niemieckiej Komisji Granicznej odnoszą się do uchwał, wymienionych w załączniku. Właściwe urzędy otrzymują od obu Stron potrzebne instrukcje.

Poznań, dnia 27 stycznia 1926 r.

(—) *Maciej Koczorowski*

(—) *Paul Eckardt*

UCHWAŁY

powzięte przez polsko-niemiecką Komisję Graniczną, które według artykułu 39 Konwencji polsko-niemieckiej w sprawie uregulowania stosunków granicznych zostają obustronnie uznane jako obowiązujące:

Lp. Data uchwały

Treść uchwały

1. 15. 11. 1920	a) W sprawie utrzymania kanału pomiędzy miejscowościami Purgalki i Wolla ma być zawarty układ pomiędzy interesowanymi.
	b) Ma być spisany protokół, aby właściciela parceli 103/37 Franciszka Kasprowicza z Wansen upoważnić do wolnego przywozu swego wapna do Polski.

ten an Stellen, an denen den Besitzern der Grenzübergang durch besondere Vereinbarungen zur Bewirtschaftung ihrer Grundstücke gestattet ist.

IV. Zu Artikel 28 Absatz 2.

Die Bestimmungen unter I 2, letzter Satz, dieses Schlussprotokolls findet auf Grenzwasserläufe entsprechende Anwendung.

V. Zu den Artikeln 16, 28 und 29.

Über die Grenzstrecken der Oder und der Warthe bleiben besondere Vereinbarungen vorbehalten.

VI. Zu artikel 40.

Die in dem Verzeichnis bei Artikel 40 (Anlage 4 des Vertrags) unter № 7 aufgeführte Vereinbarung über die Benutzung eines Feldweges bei Saborwitz soll auch nach Inkrafttreten des Vertrags in Wirksamkeit bleiben.

Posen, den 27. Januar 1926.

(—) *Paul Eckardt*

(—) *Maciej Koczorowski*

ZUSATZPROTOKOLL

zu dem polnisch-deutschen Verträge zur Regelung der Grenzverhältnisse vom 27. Januar 1926.

Bei Unterzeichnung des polnisch-deutschen Vertrages zur Regelung der Grenzverhältnisse vom 27. Januar 1926 haben die beiderseitigen Bevollmächtigten das Einverständnis ihrer Regierungen dahin festgestellt, dass es sich bei den im Artikel 39 des Vertrages erwähnten Beschlüssen der polnisch-deutschen Grenzfestsetzungskommission um die in der Anlage aufgeführten Beschlüsse handelt. Die zuständigen Behörden werden von den beiden vertragschliessenden Teilen entsprechend verständigt werden.

Posen, den 27. Januar 1926.

(—) *Maciej Koczorowski.*

(—) *Paul Eckardt.*

VERZEICHNIS

der von der polnisch-deutschen Grenzfestsetzungskommission gefassten Beschlüsse, die nach Artikel 39 des polnisch-deutschen Vertrages zur Regelung der Grenzverhältnisse beiderseits als verbindlich anerkannt werden.

Lfd. Zeitpunkt
Nr. Des Beschlusses

Inhalt des Beschlusses

1. 15. 11. 1920	a) Wegen der Unterhaltung des Kanals zwischen Wolla und Purgalken soll zwischen den Beteiligten ein Vertrag geschlossen werden.
	b) Ein Protokoll soll aufgenommen werden, um dem Besitzer der Parzelle 103/37 Franz Kasprowicz in Wansen zu gestatten, seinen Kalk frei nach Polen zu bringen.

- c) Ma być spisany protokół przez interesowane Państwa, upoważniający mieszkańców, mających interesy w Polsce a zamieszkałych na wschód od granicy, do używania drogi z Wansen do Seeben przez młyn Szczupliny, o ile droga ta leży w pobliżu granicy.
2. 2. 4. 1921 a) Ma być spisany protokół, aby zagwarantować prawa właściciela jeziora Karaś (projekt odpowiedniego układu został zrobiony przez Komisję Graniczną i przedstawiony obydwom interesowanym Państwom).
- b) Ma być spisany protokół, aby zapewnić Polsce wolny dostęp do jeziora Trupel oraz utrzymywanie rowów nawadniających aż do otwartej wody jeziora tam, gdzie brzegi jeziora Trupel tworzą granicę między Polską a Niemcami.
- c) Ma być spisany protokół, aby zabezpieczyć Polsce utrzymanie rowów odpływowych, prowadzących do jeziora „Gr. Guhring”.
3. 11. 5. 1921 Dostęp do dworca w Gardej dla mieszkańców miasta Garnsee ma być wolny tak długo, dopóki wybudowanie nowego dworca po stronie niemieckiej nie stanie się możliwe.
4. 13. 3. 1922
7. 12. 1922 Dla celów administracji portu w Kurzeniowie ma być oddane Państwu Polskiemu prawo własności do trzech domostw we wsi Kurzebrack.
5. 2. 9. 1920 a) W obrębie gmin Wierzchucin i Reckendorf ma być dozwolone używanie bez zastrzeżeń części gruntów, odciętych przez granicę, w szczególności także jako pastwiska. Właścicielom ma być dozwolony ruch na drogach wiodących przez granicę i wzdłuż granicy do celów gospodarczych dla siebie, dla ich personelu i dla bydła. Prawo pojenia i pławienia w jeziorze Żarnowieckim może być wykorzystane. Postanowienia Traktatu Wersalskiego o likwidacji nie mają być zastosowane do właścicieli, których grunta przypadły Polsce.
- b) W obrębie gminy Rauschendorf ma być dozwolone używanie części gruntów odciętych przez granicę bez zastrzeżeń — także jako pastwiska — a wolny ruch na drogach prowadzących przez granicę lub wzdłuż granicy ma być zapewniony dla właścicieli tych gruntów, ich personelu oraz ich bydła w celach gospodarczych. Dalej ma być wolno korzystać im z prawa kąpienia, pławienia i trenowania koni i to w odległości aż do pięćdziesięciu metrów od brzegu.
- c) Durch die beteiligten Mächte soll ein Protokoll aufgenommen werden, das den Bewohnern östlich der Grenze, die in Polen Interessen haben, die Benutzung des Weges von Wansen nach Seeben über die Mühle von Szczupliny, soweit er in der Nähe der Grenze verläuft, gestattet.
2. 2. 4. 1921 a) Ein Protokoll soll aufgenommen werden, um die Rechte des Besitzers des Karaschsees sicherzustellen. (Der Entwurf einer entsprechenden Vereinbarung ist von der Grenzfestsetzungskommission aufgestellt und den beteiligten Staaten übermittelt worden).
- b) Ein Protokoll soll aufgenommen werden, um für Polen den freien Zugang zum Traupeler See und die Unterhaltung der Bewässerungsgräben bis zum offenen Wasser des Sees überall da zu gestatten, wo die Ufer des Traupeler Sees die Grenze zwischen Polen und Deutschland bilden.
- c) Ein Protokoll soll aufgenommen werden, um für Polen die Unterhaltung der Entwässerungsgräben sicherzustellen, die in den Gr. Guhringer See führen.
3. 11. 5. 1921 Bis der Bau eines neuen Bahnhofs auf deutschem Gebiet möglich ist, soll der Zugang des Bahnhofs in Gardeja für die Bewohner der Stadt Garnsee frei stehen.
4. 13. 3. 1922
7. 12. 1922 Für die Zwecke der Verwaltung des Hafens in Kurzeniowo soll das Eigentum an drei Baulichkeiten im Dorfe Kurzebrack dem Polnischen Staate übertragen werden.
5. 2. 9. 1920 a) In den Gemarkungen Wierzucin und Reckendorf sollen die durch die Grenze abgeschnittenen Teilgrundstücke uneingeschränkt insbesondere auch als Viehweide benutzt werden dürfen. Den Besitzern soll auf den über die Grenze und an der Grenze entlangführenden Wegen zwecks wirtschaftlicher Benutzung ihrer Grundstücke für sich, ihr Personal und Vieh der freie Verkehr offen stehen. Das Tränk- und Schwemmrecht im Zarnowitzer See soll ausgenutzt werden dürfen. Die Liquidationsbestimmungen des Versailler Vertrages sollen auf die Besitzer der an Polen fallenden Grundstücke keine Anwendung finden.
- b) In der Gemarkung Rauschendorf sollen die durch die Grenze abgeschnittenen Teilgrundstücke uneingeschränkt, insbesondere auch als Viehweide benutzt werden dürfen, und es soll den Besitzern auf den über die Grenze und an der Grenze entlangführenden Wegen zwecks wirtschaftlicher Benutzung ihrer Grundstücke für sich, ihr Personal und Vieh der freie Verkehr offen stehen. Ferner soll das Tränkrecht im Zarnowitzer See ausgeübt werden dürfen, ebenso das

Dalej ma być dozwolone pranie w jeziorze oraz czerpanie wody dla potrzeb domowych i gospodarczych. Uchwały likwidacyjne zawarte w Traktacie Wersalskim nie mają być stosowane.

c) W obrębie gmin Wielkie Konarzyny, Ciecholewy, Hohenkamp i Kupfermühle ma być dozwolone używanie części gruntów przeciętych przez granicę bez zastrzeżeń — także jako pastwiska — a wolny ruch na drogach prowadzących przez granicę oraz wzdłuż granicy ma być zapewniony dla właścicieli tych gruntów, ich personelu oraz ich bydła dla celów gospodarczych. Kontrakty dzierżawne, zawarte przed 1 czerwca 1920 r., nie mogą być wypowiedziane przez Państwo Polskie przed upływem terminu. Umowa pomiędzy obydwojma interesowanymi Państwami ureguje sprawę nawadniania, odwadniania i meljoracji łąk nad Brdą oraz sprawę uregulowania Brdy. Uchwały likwidacyjne Traktatu Wersalskiego nie mają być stosowane do gruntów, które do Polski przypadły.

6. 6. 7. 1920 Polska ma prawo dostępu do pozostałej na polskim terytorjum szluzy, znajdującej się przy ujściu kanału Alt-kloster do południowego kanału Obrzańskiego.

Niemcy mają prawo dostępu do szluzy, która przypadła Polsce przy ujściu kanału nawadniającego „Lupitz”.

7. 6. 7. 1921 a) Część drogi, położonej po obu stronach kamienia granicznego I 054, ma być uważana jako wspólna, a używanie jej dozwolone niemieckim właścicielom.

b) Droga pomiędzy kamieniami granicznymi I 293 — I 295 ma być traktowana jako wspólna, a używanie jej dozwolone niemieckim właścicielom.

c) Niemiecki właściciel parceli № 207 ma mieć dostęp do swojej posiadłości między kamieniami granicznymi I 001 i I 003 przez grunt przy kamieniu granicznym I 003 i przez polską parcelę № 206.

8. 22. 7. 1921 a) Polska część drogi Wildbahn — Smugen i Bogday — Wildbahn aż do zejścia się z drogą graniczną Bogday — Smugen mogą być używane przez obywateli niemieckich, uprawnionych do używalności pól, położonych nad granicą, w celach gospodarczych.

Recht zum Baden, Schwemmen und Trainieren der Pferde bis zu einer Entfernung von 50 m. vom Ufer aus. Weiter soll das Waschen im See und die Entnahme von Wasser für haus- und landwirtschaftlichen Gebrauch frei stehen. Die Liquidationsbestimmungen des Versailler Vertrages sollen keine Anwendung finden.

c) In den Gemarkungen Gross Konarzczyn, Zechlau, Hohenkamp und Kupfermühle sollen die durch die Grenze abgeschnittenen Teilgrundstücke uneingeschränkt, insbesondere auch als Viehweide benutzt werden dürfen, und es soll den Besitzern auf den über die Grenze und an der Grenze entlangführenden Wegen zum Zwecke der wirtschaftlichen Benutzung ihrer Grundstücke für sich, ihr Personal und Vieh der freie Verkehr offen stehen. Vor dem 1. Juli 1920 abgeschlossene Pachtverträge dürfen vor Ablauf vom Polnischen Staate nicht gekündigt werden. Ein Abkommen zwischen den beteiligten Staaten wird die Be- und Entwässerung und die Melioration der Brahwiesen sowie die Braheregulierung regeln. Die Liquidationsbestimmungen des Versailler Vertrages finden auf die an Polen gefallen Grundstücke keine Anwendung.

6. 6. 7. 1920 Polen hat das Recht des Zugangs zu der auf polnischem Gebiete verbliebenen Schleuse bei der Einmündung des Alt-Klosterkanals in den Odra-Südkanal.

Deutschland hat das Recht des Zugangs zu der an Polen gefallen Schleuse an der Mündung des Lupitzer Bewässerungskanal.

7. 6. 7. 1921 a) Das Wegestück auf beiden Seiten des Grenzsteines J 054 soll als gemeinsam betrachtet werden und von den beteiligten deutschen Besitzern benutzt werden dürfen.

b) Der Weg zwischen dem Grenzstein J 293 und J 295 soll als gemeinschaftlicher behandelt und durch die beteiligten deutschen Besitzer benutzt werden dürfen.

c) Der deutsche Besitzer des Trennstücks № 207 soll zwischen den Grenzsteinen J 001 und J 003 Zugang zu seinem Besitztum über das Land an dem Grenzstein J 003 und über das polnische Trennstück № 206 haben.

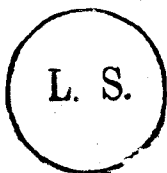
8. 22. 7. 1921 a) Die polnisch gewordenen Teile der Wege Wildbahn-Smugen und Wildbahn-Bogday bis zum Zusammentreffen mit dem Grenzweg Bogday-Smugen dürfen von den deutschen Nutzungsberechtigten der Felder längs der Grenze zu deren Bewirtschaftung benutzt werden.

- b) Interesowani niemieccy właściciele lub uprawnieni do używalności mają prawo używania polskiej drogi nad granicą między kamieniami granicznymi K 233 — K 237.
9. 23. 6. 1922 Stwierdza się potrzebę przejścia przez grunty przyznane Niemcom przy źródle na południe od Proschau dla uprawnionych do używalności na polskiej stronie.
10. 19. 8. 1922 Osobna umowa ma być zawarta w sprawie używania pozostałej przy Niemczech części drogi przy parcelach 32, 33, 123/34 katastru Gr. Hennersdorf przez dzierżawcę po polskiej stronie.
11. 28. 9. 1923 a) Ma być spisany protokół, gwarantujący prawa właściciela Ballucha do koszenia trawy nad i w rowie granicznym koło Knurowa i zabezpieczający czyszczenie i utrzymywanie rowu przez właścicieli brzegów.
b) Ma być spisany protokół, aby dozwolnić dwum niemieckim właścicielom, którzy posiadają grunty po polskiej stronie, używanie mostu przez Skrupę. (Projekty odpowiednich umów zostały zrobione przez Komisję Graniczną).
12. 26. 3. 1923 Zapewnienie dopływu wody z Lisswarthy; używanie polskiej drogi przez mieszkańców kolonii Dzielna, jako też dozorowanie i utrzymywanie przez Polskę sztolni Fryderyka. (Projekty odpowiednich umów zostały zestawione przez Komisję Graniczną).
- b) Die beteiligten deutschen Besitzer oder Nutzungsberechtigten haben das Recht, den polnischen Weg an der Grenze zwischen den Grenzsteinen K 233 — K 237 zu benutzen.
9. 23. 6. 1922 Auf dem Deutschland zuerkannten Gelände bei der Quelle südlich von Proschau wird die Notwendigkeit eines Durchgangs für die Nutzungsberechtigten auf polnischer Seite festgestellt.
10. 19. 8. 1922 Über die Benutzung des bei Deutschland verbliebenen Wegestücks bei den Parzellen 32, 33, 123/34 des Katasters von Gr. Hennersdorf durch den Pächter auf der polnischen Seite dieses Weges soll eine besondere Vereinbarung getroffen werden.
11. 28. 9. 1923 a) Es soll ein Protokoll aufgenommen werden; wodurch die Rechte des Besitzers Balluch auf Abmähen des Grases in und an dem Grenzgraben bei Knurow gewährleistet und die Reinigung und Unterhaltung des Grabens durch die Anlieger sichergestellt wird.
b) Es soll ein Protokoll aufgenommen werden, um zwei deutschen Besitzern, die Land in Polen besitzen, die Benutzung der Brücke über den Skrupateich zu gestatten. (Von der Grenzfestsetzungskommission sind entsprechende Vertragsentwürfe aufgestellt worden.)
12. 26. 3. 1923 Sicherstellung des Wasserzuflusses aus der Lisswarthe; Benutzung eines polnischen Weges durch Bewohner der Kolonie Dzielna sowie Überwachung und Unterhaltung des Tiefen Friedrichstollens durch Polen. (Von der Grenzfestsetzungskommission sind entsprechende Vertragsentwürfe aufgestellt worden.)

Zaznajomiwszy się z powyższymi Konwencją i Protokółami, uznaliśmy je i uznajemy za słuszne zarówno w całości, jak i każde z zawartych w nich postanowień; oświadczamy, że są przyjęte, ratyfikowane i potwierdzone i przyrzekamy, że będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

W Warszawie, dnia 14 maja 1927 r.

(—) *I. Mościcki*
Przez Prezydenta Rzeczypospolitej
Prezes Rady Ministrów
(—) *J. Piłsudski*
Minister Spraw Zagranicznych
(—) *August Zaleski*